

HÖGSTA FÖRVALTNINGSDOMSTOLENS DOM

Mål nr
6887-21

meddelad i Stockholm den 1 juni 2022

KLAGANDE

Skatteverket
171 94 Solna

MOTPART

Ludvig Olsson

Ombud: Nils Schmid
nils.schmid@kpmg.se

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Skatterättsnämndens beslut den 5 november 2021 i ärende dnr 6-21/D

SAKEN

Förhandsbesked om inkomstskatt

HÖGSTA FÖRVALTNINGSDOMSTOLENS AVGÖRANDE

Högsta förvaltningsdomstolen fastställer Skatterättsnämndens förhandsbesked.

BAKGRUND

1. Kapitalförsäkringar och pensionsförsäkringar beskattas på olika sätt. För att en försäkring ska vara en pensionsförsäkring måste vissa villkor vara uppfyllda, t.ex. att ålderspension inte får betalas ut tidigare än vid 55 års ålder och inte under kortare tid än fem år. Villkoren syftar till att endast en försäkring som

tjänar ett verkligt pensioneringsändamål ska omfattas av reglerna för pensionsförsäkringar.

2. Om ett försäkringsavtal ändras så att det inte längre uppfyller villkoren för att vara en pensionsförsäkring eller om parterna förfogar över avtalet i strid med dessa villkor ska det kapital som hänför sig till försäkringen tas upp i inkomstslaget tjänst (s.k. avskattning). Därefter anses försäkringen vara en kapitalförsäkring.
3. Ludvig Olsson överväger att träffa en överenskommelse om tjänstepension med sin arbetsgivare. Han ansökte om förhandsbesked för att få skattekonsekvenserna av överenskommelsen klarlagda. Av ansökan framgår följande.
4. Överenskommelsen innebär att hans arbetsgivare tecknar en tjänstepensionsförsäkring hos Futur Pension Försäkringsaktiebolag via det fristående bolaget Advinans AB:s hemsida. Arbetsgivaren blir således försäkringstagare. Försäkringen tecknas på Ludvig Olssons liv och han blir därmed den försäkrade. Vidare öppnar Advinans en depå för försäkringstagaren för Futurs räkning som kopplas till den aktuella försäkringen. Detta sker i enlighet med vad som anges i ett samarbetsavtal mellan bolagen. Arbetsgivaren och Ludvig Olsson får en fullmakt från Futur som ger dem rätt att för Futurs räkning ingå ett avtal om diskretionär förvaltning med Advinans. För det fall att ett sådant uppdrag ges kommer Advinans att ta ut en avgift som ersättning för tjänsten att förvalta försäkringskapitalet. Avgiften ska tas från kapitalet i tjänstepensionsförsäkringen.
5. I ansökan om förhandsbesked frågade Ludvig Olsson om avgiftsuttaget från tjänstepensionsförsäkringen med anledning av förvaltningen av försäkringskapitalet medför att avskattning ska ske.

6. Skatterättsnämnden fann att någon avskattning inte ska ske med anledning av avgiftsuttaget och anförde följande. Uttaget kan mer jämföras med en administrativ åtgärd än ett försäkringsfall. Förvaltning av ett försäkringskapital är närmast en förutsättning för att förmånstagaren ska kunna tillgodogöra sig en pensionsförsäkring. Ett uttag av avgifter för en sådan tjänst kan inte anses strida mot pensioneringssyftet eller på annat sätt komma i konflikt med syftet med de villkor som gäller för att en försäkring ska vara en pensionsförsäkring. Att det är någon annan part än försäkringsgivaren som står för avgiftsuttaget eller att det är fråga om en individuell placeringstjänst som enbart kommer en försäkrad till del föranleder ingen annan bedömning. Förfarandet kan inte heller på annat sätt anses innebära ett förfogande i strid med villkoren för pensionsförsäkring.

YRKANDEN M.M.

7. *Skatteverket* yrkar att förhandsbeskedet ska ändras på så sätt att Högsta förvaltningsdomstolen ska förklara att avgiftsuttaget strider mot villkoret om att försäkringsbelopp inte får betalas ut innan den försäkrade har uppnått en viss ålder och att försäkringen därmed inte är en pensionsförsäkring. Om Högsta förvaltningsdomstolen skulle finna att försäkringsavtalet uppfyller villkoren för att vara en pensionsförsäkring yrkar Skatteverket i andra hand att avskattning ska ske på den grunden att uttaget ur tjänstepensionsförsäkringen innebär att Ludvig Olsson får medel ur försäkringen i förtid och därmed förfogar över försäkringen på ett sätt som strider mot villkoren för pensionsförsäkring.
8. *Ludvig Olsson* anser att förhandsbeskedet ska fastställas.

SKÄLEN FÖR AVGÖRANDET**Frågan i målet**

9. Frågan i målet är om det förhållandet att en avgift tas ut ur en tjänstepensionsförsäkring som ersättning för förvaltningen av försäkringskapitalet innebär att försäkringen inte är en pensionsförsäkring alternativt att försäkringen ska avskattas.

Rättslig reglering m.m.

10. Bestämmelser om pensionsförsäkringar finns i 58 kap. inkomstskattelagen (1999:1229).
11. Av 6 § följer att en pensionsförsäkring inte får medföra rätt till andra försäkringsbelopp än ålderspension, sjukpension eller efterlevandepension. Av 10 § framgår att ålderspension, med vissa nu inte aktuella undantag, inte får börja betalas ut innan den försäkrade fyller 55 år.
12. Enligt 16 § ska pensionsförsäkringsavtalet innehålla villkor om att försäkringen inte får ändras på ett sådant sätt att den inte längre uppfyller villkoren för att vara en pensionsförsäkring. Om en sådan ändring ändå sker följer av 19 och 19 a §§ att försäkringen ska avskattas. Detsamma gäller om parterna på annat sätt förfogar över avtalet i strid med villkoren för pensionsförsäkring. Avskattningen innebär att ett belopp som beräknas utifrån det kapital som hänför sig till pensionsförsäkringen ska tas upp i inkomstslaget tjänst.

Högsta förvaltningsdomstolens bedömning

13. Skatteverket anser att den avgift som ska tas ut ur tjänstepensionsförsäkringen för att täcka kostnaden för förvaltningen av försäkringskapitalet innebär att

Ludvig Olsson får ut medel ur försäkringen i strid med villkoren i 58 kap. inkomstskattelagen.

14. Som Skatterättsnämnden har konstaterat måste kapitalet i en pensionsförsäkring förvaltas. Det kan inte anses strida mot pensioneringssyftet att avgiften för denna förvaltning belastar försäkringen i stället för att någon annan lösning väljs för erläggande av avgiften. Detta gäller oavsett om avgiften tas ut av försäkringsgivaren eller direkt av förvaltaren. Det förhållandet att en avgift tas ut på det sätt som beskrivs i ansökan kan därför inte anses innebära att Ludvig Olsson tillförs medel ur försäkringen i strid med villkoren i 58 kap. inkomstskattelagen. Avgiftsuttaget medför således inte att försäkringen inte är en pensionsförsäkring i inkomstskattelagens mening eller att försäkringen ska avskattas.
15. Skatterättsnämndens förhandsbesked ska därmed fastställas.

I avgörandet har deltagit justitieråden Kristina Ståhl, Thomas Bull, Ulrik von Essen, Mats Anderson och Marie Jönsson.

Föredragande har varit justitiesekreteraren Tove Berlin.

HEMLIG

2021-11-24

HÖGSTA FÖRVALTNINGS-
DOMSTOLEN

6887-21
Aktbilaga 2

HÖGSTA
FÖRVALTNINGSDOMSTOLEN

Ink. 2021-11-24

Mål nr. 6887-21

Aktbil. 2

HEMLIG

HÖGSTA FÖRVALTNINGS-
DOMSTOLEN
Bered Enhet 4

INKOM: 2021-11-24
MÅLNR: 6887-21
AKTBIL: 2

SKATTERÄTTSNÄMNDENS FÖRHANDBESKED

meddelat den 5 november 2021

Dnr 6-21/D

SÖKANDE

Ludvig Olsson (921125-0338)

Ombud

Nils Schmid
nilschmid@kpmg.se

MOTPART

Skatteverket
171 94 Solna

SAKEN

Inkomstskatt

FÖRHANDBESKED

Uttag av avgifter ur tjänstepensionsförsäkringen med anledning av förvaltning av försäkringskapitalet innebär inte att avskattning ska ske.

BAKGRUND

Omständigheterna i ärendet

Ludvig Olsson överväger att träffa en överenskommelse om tjänstepension med sin arbetsgivare enligt följande förfarande.

Arbetsgivaren (försäkringstagaren) tecknar en tjänstepensionsförsäkring hos Futur AB (Futur) via Advinans AB:s (Advinans) hemsida. Advinans är en från Futur fristående part. Försäkringen tecknas på arbetstagarens liv som därmed blir den försäkrade. Vidare öppnar Advinans en depå för försäkringstagaren för Futurs räkning som kopplas till den aktuella försäkringen. Detta ska ske i enlighet med vad som anges i ett samarbetsavtal mellan Futur och Advinans. Enligt det aktuella förfarandet får vidare arbetsgivaren och arbetstagaren en fullmakt från Futur som ger dem rätt att för Futurs räkning ingå diskretionärt portföljförvaltningsavtal med Advinans. För det fall ett sådant uppdrag ges kommer Advinans som ersättning för tjänsten att förvalta försäkringskapitalet att ta ut en avgift. Avgiften ska tas från kapitalet i tjänstepensionsförsäkringen.

Vidare lämnas som förutsättning att uttaget av avgiften är tillåten ur ett regulatoriskt och civilrättsligt perspektiv samt att försäkringen i övrigt kommer att uppfylla samtliga kvalitativa villkor för pensionsförsäkring i 58 kap.

Frågan och parternas inställning

Ludvig Olsson vill veta om uttaget av avgift från tjänstepensionsförsäkringen med anledning av förvaltningen av försäkringskapitalet medför att avskattning ska ske i enlighet med vad som anges i 58 kap. 19 a § inkomstskattelagen (1999:1229), IL.

Ludvig Olsson anser att uttag av avgiften varken strider mot de kvalitativa villkoren i 58 kap. eller utgör ett sådant otillåtet förfogande som medför att avskattning ska ske enligt vad som anges i 19 a §. Avgiftsuttaget medför inte att några förmånliga

skatteeffekter uppnås eller att pensioneringssyfte saknas eller hotas. Avgiften kan närmast jämföras med courtage och är av administrativ natur. Det är inte fråga om något infriande av en försäkringsförmån. Alla livförsäkringar måste administreras och förvaltas, vilket innebär att kostnader uppkommer. Kostnaderna finansieras genom avgifter som belastar försäkringen. Detta gäller oavsett om förvaltningen utförs av försäkringsbolaget eller av annan part. En förvaltning av försäkringskapitalet kan inte strida mot pensioneringssyftet utan är en förutsättning för att förmånstagaren fullt ut ska kunna tillgodogöra sig nyttan med pensionsförsäkringen.

Skatteverket anser att uttaget strider mot villkoret om ålderspension i 58 kap. 6 §. Att försäkringskapitalet tas i anspråk som kompensation för förvaltning av kapitalet innebär att den försäkrade får ut medel från depåförsäkringen i förtid och därmed förfogar över medel på sätt som strider mot åldersvillkoret. Eftersom depåförsäkringen inte uppfyller samtliga kvalitativa villkor för att vara en pensionsförsäkring blir någon avskattning inte aktuell.

Om depåförsäkringen anses uppfylla samtliga kvalitativa villkor för en pensionsförsäkring vid tecknandet innebär ett senare uttag av avgift enligt det beskrivna förfarandet att sökanden får ut medel ur försäkringen i förtid. Avskattning ska då ske enligt vad som anges i 58 kap. 19 a §.

SKÄLEN FÖR AVGÖRANDET

Rättsligt

Pensionssparande beskattas enligt särskilt förmånliga regler och bestämmelser om de villkor som en försäkring ska uppfylla för att vara en pensionsförsäkring finns i 58 kap. 4, 6 och 8–16 b §§.

I 6 § 1 anges att en pensionsförsäkring inte får medföra rätt till andra försäkringsbelopp än sådana som betalas ut till den försäkrade när denne uppnått viss ålder (ålderspension). Av 10 § framgår att ålderspension som huvudregel inte får börja

betalas ut innan den försäkrade fyller 55 år. De situationer då utbetalning får ske innan den försäkrade fyller 55 år är inte aktuella i ärendet.

I HFD 2015 ref. 9 prövades det kvalitativa villkoret om ålderspension. Frågan i målet var om en depåförsäkring, där delar av försäkringskapitalet enligt försäkringsbrevet fick placeras i skuldebrev med försäkringstagaren som gäldenär, utgjorde en pensionsförsäkring. Högsta förvaltningsdomstolen ansåg att ett sådant förfarande skulle innebära att försäkringskapitalet i depåförsäkringen används för att ställa medel till försäkringstagarens förfogande. Ett sådant förfarande skulle enligt domstolen strida mot det kvalitativa villkoret i 6 § 1. Av detta följde att försäkringen inte var en pensionsförsäkring.

Enligt 58 kap. 16 § ska pensionsförsäkringsavtalet innehålla villkor att försäkringen inte får pantsättas eller belånas, ändras på sådant sätt att den inte längre uppfyller villkoren för pensionsförsäkring, eller överlåtas eller återköpas i andra fall än vad som anges om överlåtelse i 17 § och återköp i 18 §.

Beträffande tillåtna återköp enligt 18 § kan konstateras att det gäller särskilt reglerade fall, t.ex. vid lågt tekniskt återköpsvärde. Vad som i övrigt utgör återköp definieras inte i lagtexten och inte heller i försäkringsavtalslagen (2005:104), FAL. Av förarbetena till FAL framgår dock att återköp föreligger när försäkringsförhållandet avslutas genom att försäkringsbolaget betalar ut försäkringens tekniska återköpsvärde (se prop. 2003/04:150 s. 256).

I HFD 2012 not. 65 prövades ett förfarande med en arbetsgivare som övervägde att likvidera en befintlig pensionskassa, som försäkrade vissa pensionsåtaganden, och överföra kassans tillgångar till en befintlig pensionsstiftelse. Högsta förvaltningsdomstolen konstaterade att likvidationen skulle medföra att pensionskassan befriades från sina utfästelser och att tillgångarna skulle överföras till en stiftelse som inte var försäkringsgivare. Till den del förfarandet skulle innebära en befrielse från utfästelser fick det enligt domstolen anses föreligga ett återköp som inte är tillåtet enligt IL.

Även i HFD 2017 ref. 31 gällde frågan om ett visst förfarande innefattade ett återköp. Målet gällde ett livförsäkringsföretags sammanföring av flera kollektivavtalsgrundade tjänstepensionsförsäkringar till en enda försäkring. Sammanföringen skulle ske i två steg. Först skulle villkoren för samtliga försäkringar ändras så att de blev enhetliga, sen skulle de då identiska försäkringarna ersättas med en enda försäkring och åsättas ett nytt försäkringsnummer. Enligt Högsta förvaltningsdomstolen innebar sammanföringen inte ett otillåtet återköp. I bedömningen beaktades bl.a. om någon utbetalning skulle göras av försäkringarnas värde, om försäkringsbolaget skulle befrias från sina åtaganden och om någon förändring av försäkringskapitalet skulle ske.

I bl.a. 58 kap. 19 a § finns regler om avskattning av pensionsförsäkring och tjänstepensionsavtal. Avskattning ska ske om pensionsförsäkringsavtalet ändras så att försäkringen inte längre uppfyller villkoren för att utgöra en pensionsförsäkring, parterna på annat sätt förfogar över avtalet i strid med villkoren för pensionsförsäkring, eller om vissa kontrolluppgifter inte lämnas. Lagrummet utgör en komplettering till regeln om avskattning i 19 § och avser som angetts bl.a. förfoganden som strider mot de kvalitativa villkoren för pensionsförsäkringar. Vilka förfoganden som ska omfattas av bestämmelsen anges inte uttryckligen i förarbetena men där påpekas bl.a. att de kvalitativa kraven syftar till att säkerställa att det föreligger ett pensioneringssyfte med att teckna försäkringen och till att skydda den skattecredit som följer av bestämmelser om pension (prop. 2007/08:55 s. 64 f.).

Skatterättsnämndens bedömning

Den i ansökan formulerade frågan är om avskattning ska ske enligt 58 kap. 19 a §. Främst handlar ärendet emellertid om hur ett avgiftsuttag enligt det beskrivna förfarandet förhåller sig till bestämmelserna om ålderspension i 6 §.

Av lagrummet följer att kapital i en pensionsförsäkring i princip endast får tillföras den ersättningsberättigade när försäkringsfall inträffar och då i form av pension. I förevarande situation är det dock fråga om ett uttag som mer kan jämföras med en

administrativ åtgärd än ett försäkringsfall. Omständigheterna skiljer sig således från vad som prövades i HFD 2015 ref. 9.

Såsom sökanden anför är förvaltning av ett försäkringskapital närmast en förutsättning för att förmånstagaren ska kunna tillgodogöra sig en pensionsförsäkring. Ett uttag av avgifter för en sådan tjänst kan inte anses strida mot pensioneringssyftet eller på annat sätt komma i konflikt med syftet med de kvalitativa kraven i 58 kap., bl.a. bestämmelsen om ålderspension i 6 §.

Att det är någon annan part än försäkringsgivaren som står för avgiftsuttaget eller att det är fråga om en individuell placeringstjänst som enbart kommer en försäkrad till del föranleder enligt Skatterättsnämndens mening ingen annan bedömning.

Mot bakgrund av ovanstående, och då förfarandet inte heller på annat sätt kan anses innebära ett förfogande i strid med villkoren för pensionsförsäkring, ska någon avskattning enligt 19 a § inte ske med anledning av avgiftsuttaget.

GILTIGHET

Beskedet avser beskattningsåren 2021–2023. Upplysningar om förutsättningarna för dess tillämplighet finns i Bilaga.

AVGIFT

6 000 kr.

HUR MAN ÖVERKLAGAR

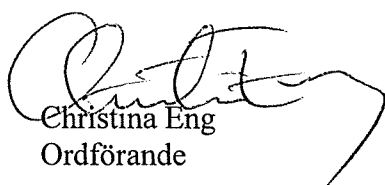
Upplysningar om hur man överklagar ett förhandsbesked finns i Bilaga.

SKATTERÄTTSNÄMNDEN

7(7)

Dnr 6-21/D

På Skatterättsnämndens vägnar

Christina Eng
Ordförande

Krister Rentrop
Föredragande

I avgörandet har deltagit Christina Eng, Birgitta Pettersson, Anders Bengtsson, Mattias Dahlberg, Robert Pahlsson, Olof Sundin och Ulla Werkell.

TILLÄMPLIGHETEN AV ETT FÖRHANDBESKED

När ett förhandsbesked vunnit laga kraft är det bindande för Skatteverket och allmän förvaltningsdomstol i förhållande till den enskilde under giltighetstiden, om

- den enskilde yrkar att beskedet ska tillämpas och visar att de förutsättningar som beskedet har grundats på fortfarande gäller, och
- någon författningsändring inte påverkar bedömningen i beskedet.

HUR MAN ÖVERKLAGAR

Ett förhandsbesked och Skatterättsnämndens beslut om ersättning för kostnader för ombud, biträde eller utredning får överklagas av den enskilde om beskedet eller beslutet gått denne emot. Observera att det inte är möjligt att överklaga Skatterättsnämndens beslut om att helt eller delvis avvisa en ansökan om förhandsbesked.

Skatteverket får överklaga ett förhandsbesked oavsett utgång och även om verket inte yrkar någon ändring. Om det allmänna ombudet hos Skatteverket har ansökt om förhandsbesked, har ombudet samma rätt.

Överklagandet ska göras skriftligen och ställas till Högsta förvaltningsdomstolen, men skickas till kansliet@skatterattsnamnden.se eller till

Skatterättsnämnden, Box 24144, 104 51 Stockholm

Överklagandet ska ha kommit in till Skatterättsnämnden inom tre veckor från den dag då klaganden fick del av förhandsbeskedet. Om sista dagen för överklagandet infaller på en söndag, annan allmän helgdag, lördag, midsommarafton, julafton eller nyårsafton, räcker det att överklagandet kommer in nästa vardag.

Om överklagandet kommit in i rätt tid skickas det till Högsta förvaltningsdomstolen.

I överklagandet ska anges

- den klagandes namn, personnummer/organisationsnummer, postadress, e-postadress och telefonnummer (om klaganden anlitat ombud ska kontaktuppgifter till ombudet anges),
- ärendets diarienummer,
- vilken ändring som yrkas, och
- vilka omständigheter som åberopas till stöd för yrkandet.

Vid frågor, vänligen kontakta Skatterättsnämndens kansli på telefon 010-574 79 57